

Sverige får finska öar

tillbaka två när gränsgranskarna kommer till Hietaniemi.

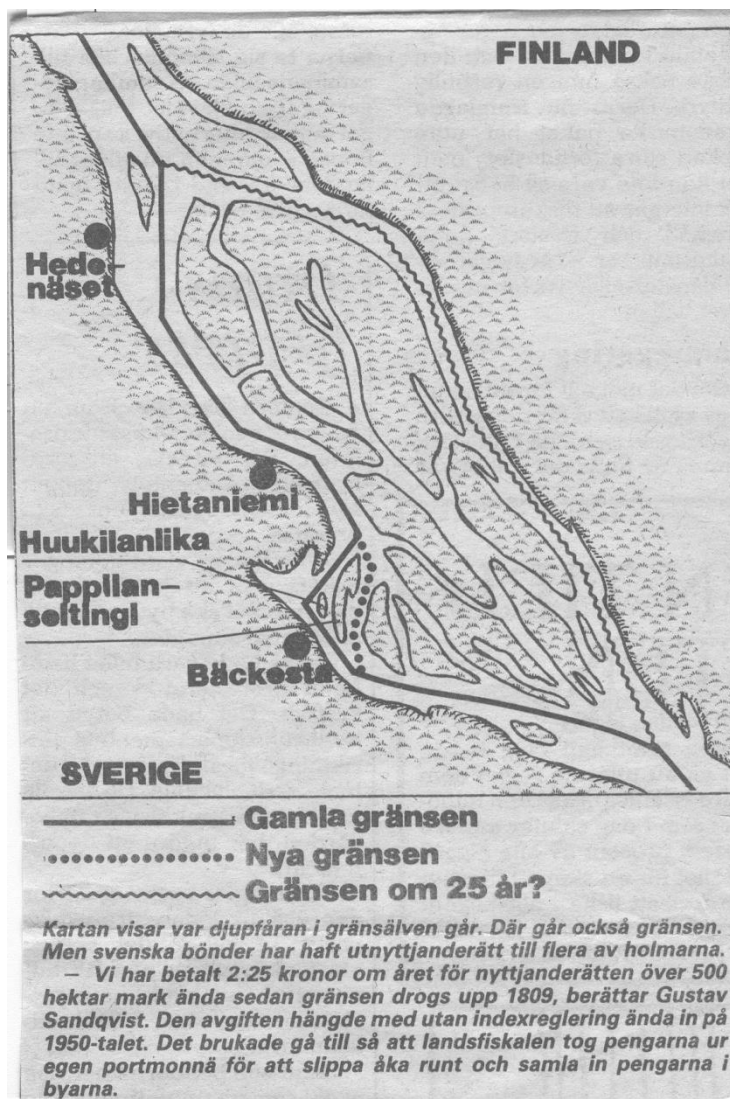
Den ombytliga älven håller på att förbereda ett jättekap åt Sverige.

— Älven har börjat äta sig ner i gruset i fåran på den finska sidan av

holmarna här vid Hietaniemi, säger Leo Hannu, 81-årig bonde i Bäckeå. Det kan bli så att alla holmar här utanför hamnar på svensk sida om 25 år, siar Leo.

Svenska bönder har i alla tider bru-

kat mark på finska sidan. Och just i år har människorna i Hedenäset och Hietaniemi bildat en betesförening. Får och ungdjur ska släppas på bete på några av de holmar som fortfarande är finska.

Riksgränsen följer djupfåran men svenska bönder fick rätt att bruka mark på finska sidan mot en liten avgift.

Folkfest under slåttern

– Det gick nog till lite si och så när nyttjanderätten delades upp. De flesta kunde inte skriva utan använde sina bomärken. Men prästen kunde förstås skriva. Det var nog därför som församlingen fick nyttjanderätten till bland annat Pappilanseltingi, skrattar Leo med spjuverglimt i ögat.

– Holmarna har haft en mycket stor betydelse för oss bönder. Förr fanns det mycket djur på alla gårdar. Och det var där ute på holmarna som vi hämtade foder åt djuren.

– Det var stor folkfest under slåttern. Det kunde vara tusentals människor som slog och räfsade ihop. Man träffade mer folk där än någon annanstans, berättar Leo.

Hästarna simmade

Människorna åkte båt över, hästarna simmade. Det hände att hästar fick slag när de efter en tung dag sveltiga och varna plumsade ner i det kalla ilvvattnet.

– Flera gånger drog vi upp hästar som drunknat efter töldchocken.

När Leo var fjorton år började första världskriget. Alla vuxna män inkallades. Leo fick ta hand om den nya slåttermaskinen som familjen köpt tillsammans med granngården. Det var en enhästmaskin som Leo hade använt

ret för ute på holmarna. Höet hämtades när vintern lade is på älven.

Höet gick i älven

I slutet av 1960-talet upphörde höslåttern på holmarna nästan helt. Djurhållningen minskade på många gårdar och fodret på fasta land räckte för de djur som fanns kvar.

1966 var ett av de sista år som Leo körde hem hö från holmarna. Det hade sånär blivit allra sista resan över älven.

– Jag och pojkarna hade kört nio vändor. Det var lite blidväder. På tionde vändan gick traktorns bakhjul genom isen. Släpet och traktorn hängde som en fällkniv över sprickan. Vi lyckades sticka in stockar genom traktorns fönster och kunde bogsera upp den med tre andra traktorers hjälp. Hölasset gick i älven.

Leo och Per Hannu studerar kartan över gränsområdet mellan Sverige och Finland.

Händelsen är typisk för livet i Hietaniemi. Det är kring älven och holmarna dramatiken utvecklats sig.

– Under andra världskriget var smugeltrafiken intensiv över holmarna. Det gick till och med rykten om att länsman var inblandad på något sätt, ler Leo men vill inte gå in på några detaljer.

Att Sverige växer sig större just utanför köksfönstret får inte Leo att hoppa högt.

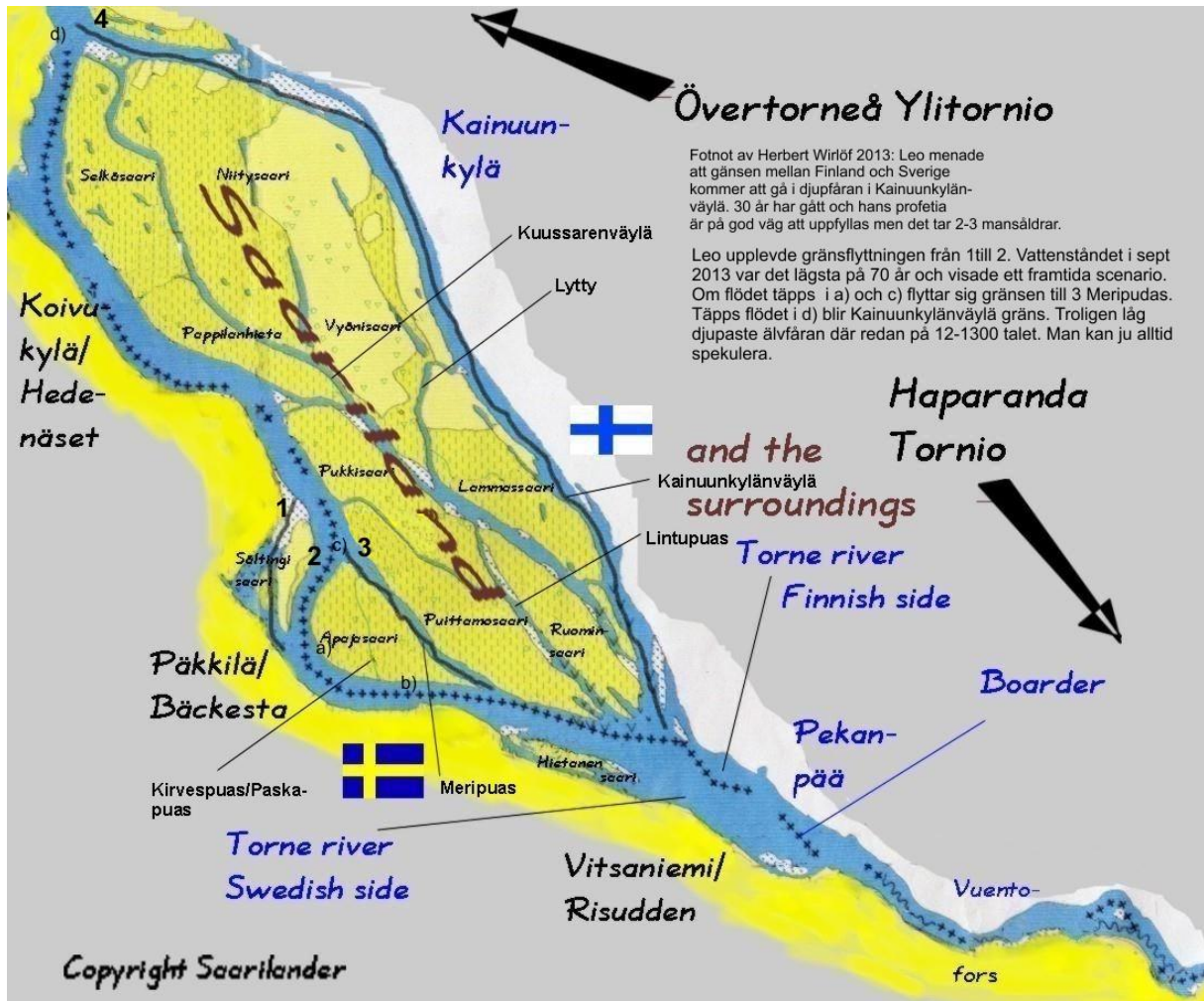
– Det betyder inte så mycket om holmarna är svenska eller finska. Vi har brukat marken i alla tider och inte påverkats av var riksgränsen gått.

Leo är mera fascinerad av hur ombytlig älven är. Hur den gräver sig ner på vissa ställen och bygger upp på andra. Småholmar försvinner och nytt land växer upp på annat håll.

– Jag har hört att en av älvens små fåror, Meriputas, gräver sig allt djupare ner. Och även på andra sidan holmarna mot Finland blir fåran djupare. Det kan mycket väl hända att alla de här holmarna blir svenska när de mäter djupfåran om tjugofem år!

Med denna bild vill jag komplettera Tidningen Lands reportage 1981 30 år senare år 2013.

Herbert Wirlöf alias Saarilander

Se gärna <http://www.saarilander.com>

Lågvattnet gav honom holmen Wirlöfin saari

| 24 september 2013 | Marianne Berglund | Kommentering avstängd

RISUDDEN: Det extrema lågvattnet den här sommaren skapar sandbankar. Upptäckten att en av vatten omfluten holme bildats fick Herbert Wirlöf att sätta upp Tornedalsflaggan och döpa holmen till Wirlöfin saari.

Alla som bor eller rör sig i området kring Torneälven har kunnat konstatera att vattnet, sedan en tid tillbaka är ovanligt lågt. Sandbankar dyker upp lite här och var.

- Under min 70-åriga livstid har det inte varit så lågt, säger Herbert Wirlöf, som bor i Stockholm, men tillbringar alla somrar i hembyn Risudden.

- Holmarna är ju skiftesindelade genom laga skifte på 1870-talet. Själv äger jag mark på två holmar, säger Wirlöf.

Den nu aktuella holmen ligger på finsk sida mellan Bäckesta och Risudden, mitt emot Myllyjoja, vid den stora holmen Suomalainen.

Vems är den, går den att köpa och kan den namnsättas av upptäckaren? undrar Herbert Wirlöf.

HB kontaktar Lantmäteriet i Gävle. Lennart Dehlin är egentligen utredare på ortnamnssektionen, men har ändå viss kännedom om vad som gäller i det här fallet.

- Den ingår förmodligen i en annan fastighet. Det är nämligen svårt att hitta marker som ingen rår om, säger han.

Herbert Wirlöf säger att det mest är som kuriosa han tar upp frågorna.

- Om hundra år kan det aktuella området utgöra en riktig holme, eftersom sanden redan nu är omfluten av vatten.

Förmodligen är det myndigheter som sköter namnsättningen. Om området skulle ha varit på svensk sida hade Lantmäteriet skött den saken.

I folkmun kan den ändå kanske komma att kallas Wirlöfin saari.